

Josée Coenen

De bovenkamer

*een kleurrijke grammatica
van het Nederlands*

bazalt

COLOFON

Dit overzicht is samengesteld door Josée Coenen, auteur van *De bovenkamer*.

Vormgeving Marjo Starink

© Bazalt 2016

Voor meer informatie over De bovenkamer, voor trainingen of implementatie-ondersteuning kunt u contact opnemen met Bazalt: info@bazalt.nl of 088-5570570.
Zie ook www.bazalt.nl.

Bazalt maakt deel uit van de Bazalt Groep en werkt daarin samen met partners HCO en RPCZ.

Taalverhaal is een taalmethode van ThiemeMeulenhoff. De taaloverzichten zijn eigendom van deze uitgeverij. We gebruiken deze met toestemming.

Het gebruik van **De bovenkamer** bij **Taalverhaal**

Bij het onderdeel **Sprek en luister en** kunt u altijd gebruik maken van het algemene hoofdstuk **Klanken en letters**: In de Handleiding, blz. 104-115 en *De bovenkamer*, het opzoekboek, blz. 92 -101. Heel specifiek de bladzijden over klemtoon en zinsintonatie: Handleiding, blz. 110-112 en *De bovenkamer*, het opzoekboek, blz. 96-98 met het bijbehorende werkblad

Bij het onderdeel **Stellen** kunt u altijd gebruik maken van het hoofdstuk **Zinnen**: Handleiding, blz. 117-127 en *De bovenkamer*, het opzoekboek, blz. 118-111, met de bijbehorende strookjes uit de set strookjes

Bij het onderdeel **Spelling** kunt u altijd gebruik maken van het algemene hoofdstuk **Klanken en letters**:

In de Handleiding, blz. 104-115 en in *De bovenkamer*, het opzoekboek , 92 -101. Heel specifiek over de relatie tussen klank en letter: zie Handleiding, blz. 104-109 en *De bovenkamer*, het opzoekboek blz. 92-95.

Deze algemene verwijzingen zijn niet meer opgenomen in de leerstofoverzichten per jaargroep.

Hieronder vindt u vooral bij de onderdelen *Woord & Zinsbouw* (sic) verwijzingen naar de **Handleiding** van *De bovenkamer*, naar *De bovenkamer*, het **opzoekboek** en naar de set **strookjes** en **werkbladen**.

	Leerlingen...	Referentie-niveau
Blok 1	Leren dat er woorden en namen zijn voor mensen, dieren en dingen.	BK 1 1F
	Oefenen het herkennen van woorden en namen voor mensen, dieren en dingen.	1F
	Leren wat enkelvoud en meervoud is, wat een lidwoord is.	BK 2 1F
	Oefenen het herkennen van enkelvoud en meervoud, het herkennen van lidwoorden.	1F
Blok 2	Leren wat een samenstelling is.	BK 3 1F
	Oefenen het herkennen van samenstellingen.	1F
	Leren wat een verkleinwoord is.	BK 4 1F
	Oefenen het herkennen van verkleinwoorden.	1F
Blok 3	Leren lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden gebruiken,	BK 5 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van lidwoorden, zelfstandige naamwoorden (enkelvoud en meervoud) en verkleinwoorden.	1F
	Leren samenstellingen maken.	BK 6 1F
	Oefenen het herkennen en maken van samenstellingen.	1F
Blok 4	Leren wat een werkwoord is.	BK 7 1F
	Oefenen het herkennen van werkwoorden.	1F
	Leren werkwoorden gebruiken.	BK 8 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van werkwoorden.	1F
Blok 5	Leren wat een zin is, wanneer ze een hoofdletter en punt gebruiken.	BK 9 1F
	Oefenen het maken van zinnen.	1F
	Leren wat een zinsdeel is, hoe ze met zinsdelen een zin maken.	BK 10 1F
	Oefenen het herkennen van zinsdelen, het maken van zinnen met zinsdelen.	1F
Blok 6	Leren vraagzinnen maken die beginnen met een werkwoord, wanneer ze een vraagteken gebruiken.	BK 11 1F
	Oefenen het maken van vraagzinnen die beginnen met een werkwoord.	1F
	Leren wat een vragend voornaamwoord is, vraagzinnen maken die beginnen met een vragend voornaamwoord.	BK 12 1F
	Oefenen het maken van vraagzinnen die beginnen met een vragend voornaamwoord.	1F

Groep 4

- BK 1** Handleiding blz. 20-21, Bovenkamer blz. 10-11
- BK 2** Handleiding blz. 23, 30, Bovenkamer blz. 13, 20
- BK 3** Handleiding blz. 29, Bovenkamer blz. 19
- BK 4** Handleiding blz. 27, Bovenkamer blz. 17
- BK 5** Handleiding blz. 20-21, 23, 27, Bovenkamer blz. 10-11, 13, 17
- BK 6** Handleiding blz. 29, Bovenkamer blz. 19
- BK 7** Handleiding blz. 42-43, Bovenkamer blz. 32-33
- BK 8** Handleiding blz. 42-43, Bovenkamer blz. 32-33
- BK 9** Handleiding blz. 116 e.v. en leestekens blz. 114-115, Bovenkamer blz. 102 e.v. en leestekens blz. 100-101, strookjes zinsdelen
- BK 10** Handleiding blz. 118 e.v., Bovenkamer blz. 102 e.v.
- BK 11** Handleiding blz. 121 e.v. en leestekens blz. 114-115, Bovenkamer blz. 105 e.v. en leestekens blz. 100-101, strookjes zinsdelen
- BK 12** Handleiding blz. 121 e.v. en leestekens blz. 114-115, Bovenkamer blz. 105 e.v. en leestekens blz. 100-101, strookjes vraagwoord

	Leerlingen...	Referentie-niveau
Blok 1	Leren zelfstandige naamwoorden en lidwoorden herkennen en gebruiken, enkelvoud, meervoud en verkleinwoorden herkennen en gebruiken.	BK 13 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden en lidwoorden, het herkennen en gebruiken van enkelvoud, meervoud en verkleinwoorden.	1F
	Leren wat een telwoord is, werkwoorden herkennen en gebruiken.	BK 14 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van telwoorden en werkwoorden.	1F
Blok 2	Leren wat een persoonlijk voornaamwoord is, telwoorden herkennen en gebruiken.	BK 15 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden en telwoorden.	1F
	Leren wat een bijvoeglijk naamwoord is.	BK 16 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van bijvoeglijke naamwoorden.	1F
Blok 3	Leren wat de trappen van vergelijking zijn.	BK 17 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de trappen van vergelijking.	1F
	Leren wat een voorzetsel is.	BK 18 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voorzetsels.	1F
Blok 4	Leren wat tegenwoordige tijd en verleden tijd is, werkwoorden herkennen in de tegenwoordige en verleden tijd.	BK 19 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van werkwoorden in de tegenwoordige en verleden tijd.	1F
	Leren wat een voegwoord is.	BK 20 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voegwoorden.	1F
Blok 5	Leren wat het onderwerp en de persoonsvorm zijn, hoe ze het onderwerp en de persoonsvorm in een zin kunnen herkennen.	BK 21 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het onderwerp en de persoonsvorm in zinnen.	1F
	Leren nieuwe voegwoorden herkennen en gebruiken, het onderwerp en de persoonsvorm vinden in samengestelde zinnen.	BK 22 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voegwoorden, het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm in samengestelde zinnen.	1F
Blok 6	Leren wat een leesteken is, de leestekens hoofdletter, punt, vraagteken, uitroepeteken, komma, dubbele punt en aanhalingstekens herkennen en gebruiken.	BK 23 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de leestekens hoofdletter, punt, vraagteken, uitroepeteken, komma, dubbele punt en aanhalingstekens.	1F
	Leren de trappen van vergelijking herkennen en gebruiken, nieuwe voorzetsels herkennen en gebruiken.	BK 24 1F
	Oefenen het gebruik van de trappen van vergelijking, het gebruik van voorzetsels.	1F

Groep 5

- BK 13** Handleiding blz. 20-21, 23, 27, Bovenkamer blz. 10-11, 13, 17, woordkaartjes
- BK 14** Handleiding blz. 86-87, 92, 42-43 e.v., Bovenkamer blz. 76-77, 82, 32-33 e.v.
- BK 15** Handleiding blz. 34-35, 92, Bovenkamer blz. 24-25, 82
- BK 16** Handleiding blz. 89-90, Bovenkamer blz. 79-80
- BK 17** Handleiding blz. 90-91, Bovenkamer blz. 80-81
- BK 18** Handleiding blz. 75-76, 82-85, 137, Bovenkamer blz. 65-66, 72-75, 122, woordkaartje
- BK 19** Handleiding blz. 66-67, 68-69, 46-49, Bovenkamer blz. 56-57, 58-59, 36-39
- BK 20** Handleiding blz. 138, (125), 77, Bovenkamer blz. 123, (109), 67, woordkaartje
- BK 21** Handleiding blz. 128-129, 131, Bovenkamer blz. 112-113, 115, strookjes zinsdelen, ontleden
- BK 22** Handleiding blz. 138, 125, 124-125, Bovenkamer blz. 123, 109, 108-109
- BK 23** Handleiding blz. 114-115, Bovenkamer blz. 100-101
- BK 24** Handleiding blz. 90, 137, Bovenkamer blz. 80, 122

	Leerlingen...	Referentie-niveau
Blok 1	Leren nieuwe voegwoorden herkennen en gebruiken, hoofdzin en bijzin vinden in een samengestelde zin.	BK 25 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voegwoorden, het vinden van hoofdzin en bijzin in een samengestelde zin.	1F
	Herhalen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden, lidwoorden, telwoorden en samenstellingen, het herkennen en gebruiken van enkelvoud, meervoud en verkleinwoorden.	BK 26 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden, lidwoorden, telwoorden en samenstellingen, het herkennen en gebruiken van enkelvoud, meervoud en verkleinwoorden.	1F
Blok 2	Leren voor- en achtervoegsels herkennen en gebruiken.	BK 27 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voor- en achtervoegsels.	1F
	Leren wat een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord is, bijvoeglijke naamwoorden die afgeleid zijn van een werkwoord herkennen en gebruiken.	BK 28 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden en bijvoeglijke naamwoorden die afgeleid zijn van een werkwoord.	1F
Blok 3	De leerlingen herhalen - het herkennen en gebruiken van de persoonsvorm in tegenwoordige tijd en verleden tijd.	BK 29 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de persoonsvorm in tegenwoordige tijd en verleden tijd.	1F
	De leerlingen leren drie manieren om de persoonsvorm in een zin te vinden.	BK 30 1F
	De leerlingen oefenen drie manieren om de persoonsvorm in een zin te vinden.	1F
Blok 4	De leerlingen herhalen - het onderwerp in een zin herkennen en gebruiken.	BK 31 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het onderwerp in een zin.	1F
	Leren dat onderwerp en persoonsvorm in een zin bij elkaar horen.	BK 32 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van onderwerp en persoonsvorm die bij elkaar horen.	1F
Blok 5	Oefenen het herkennen van zinsdelen in een zin.	BK 33 1F
	Oefenen het verdelen van een zin in zinsdelen.	1F
	De leerlingen herhalen - het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden - leren dat een persoonlijk voornaamwoord op verschillende manieren in een zin gebruikt kan worden.	BK 34 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden.	1F
Blok 6	Leren figuurlijk taalgebruik herkennen en gebruiken.	2F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van figuurlijk taalgebruik.	2F
	Leren wat de onregelmatige trappen van vergelijking zijn.	BK 35 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de onregelmatige trappen van vergelijking.	1F

Groep 6

- BK 25** Handleiding blz. 138, 124-125, Bovenkamer blz. 123, 108-109, strookjes zinsdelen en woordkaartje
- BK 26** Handleiding blz. 22-26, 30-32, 92, 29, 27, Bovenkamer blz. 12-16, 20-22, 82, 19,17, woordkaartjes
- BK 27** Handleiding blz. 142-145 en Werkblad 37-38, Bovenkamer blz. 126-129 en Werkblad 37-38
- BK 28** Handleiding blz. 89, Bovenkamer blz. 79
- BK 29** Handleiding blz. 129, Bovenkamer blz. 113, strookjes
- BK 30** Handleiding blz. 129, Bovenkamer blz. 113, strookjes
- BK 31** Handleiding blz. 131, Bovenkamer blz. 115, strookjes
- BK 32** Handleiding blz. 131, Bovenkamer blz. 115, strookjes
- BK 33** Handleiding blz. 118-119, Bovenkamer blz. 102-103, strookjes
- BK 34** Handleiding blz. 34-37, Bovenkamer blz. 24-27
- BK 35** Handleiding blz. 91 en Werkblad 15, Bovenkamer blz. 81 en Werkblad 15
- BK 36** Handleiding blz. 91 en Werkblad 15, Bovenkamer blz. 81 en Werkblad 15

	Leerlingen...	Referentie-niveau
Blok 1	Herhalen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden, lidwoorden, voornaamwoorden, voorzetsels, voegwoorden en telwoorden.	BK 37 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, werkwoorden, lidwoorden, voornaamwoorden, voorzetsels, voegwoorden en telwoorden.	1F
	Leren wat het gezegde is. De leerlingen herhalen het benoemen van zinsdelen in een zin.	BK 38 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het gezegde. Het benoemen van zinsdelen in een zin.	1F
Blok 2	Herhalen het herkennen en gebruiken van voegwoorden. Leren dat de plaats van onderwerp en persoonsvorm na een voegwoord kan veranderen.	BK 39 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van voegwoorden, het aanwijzen van onderwerp en persoonsvorm in een zin met een voegwoord	1F
	Leren wat het bezittelijk en aanwijzend voornaamwoord zijn. De leerlingen herhalen het herkennen en gebruiken van het persoonlijk voornaamwoord.	BK 40 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het persoonlijk, bezittelijk en aanwijzend voornaamwoord.	1F
Blok 3	Leren wat directe en indirecte rede is.	BK 41 2F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van zinnen met directe en indirecte rede.	2F
	Leren wat synoniemen en tegenstellingen zijn. De leerlingen herhalen het herkennen en gebruiken van de trappen van vergelijking.	BK 42 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van synoniemen en tegenstellingen - het herkennen en gebruiken van de trappen van vergelijking.	1F
Blok 4	Leren wat het voltooid deelwoord is. De leerlingen herhalen het herkennen en gebruiken van het gezegde.	BK 43 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het voltooid deelwoord en het gezegde.	1F
	Leren wat het lijdend voorwerp is.	BK 44 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van het lijdend voorwerp in een zin.	1F
Blok 5	Leren werkwoorden met een vast voorzetsel herkennen en gebruiken.	BK 45 2F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van werkwoorden met een vast voorzetsel.	2F
	Leren woorden opzoeken in het woordenboek.	2F
	Oefenen het opzoeken van woorden in het woordenboek.	2F
Blok 6	Herhalen het ontleden van een zin in zinsdelen.	BK 46 1F
	Oefenen het ontleden van een zin in zinsdelen.	1F
	Leren het herkennen en gebruiken van verschillende woordsoorten.	BK 47 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van verschillende woordsoorten.	1F

Groep 7

- BK 37** Handleiding blz. 22-28, 89-90, 42 e.v., 30, 34-37, 138, 124-125 en 139 (134-139), Bovenkamer blz. 12-18, 79-80, 32 e.v., 20, 24-27, 122, 108-109 en 123 (118-123), strookjes
- BK 38** Handleiding blz. 128-129, Bovenkamer blz. 112-113, strookjes
- BK 39** Handleiding blz. 124-125 (139), Bovenkamer blz. 108-109 (123), strookjes
- BK 40** Handleiding blz. 38, 33 (34-37), Bovenkamer blz. 28, 23 (24-27)
- BK 41** Handleiding blz. 114-115, (Bovenkamer blz. 100-101)
- BK 42** Handleiding blz. 90-91, Bovenkamer blz. 80-81
- BK 43** Handleiding blz. 50-53, 129, Bovenkamer blz. 40-43, 113, strookjes en woordkaartjes
- BK 44** Handleiding blz. 132, Bovenkamer blz. 116, strookjes, ontleden
- BK 45** Handleiding blz. 62, Bovenkamer blz. 52, woordkaartje
- BK 46** Handleiding blz. 116-117, Bovenkamer blz. 102-103, strookjes
- BK 47** Handleiding blz. 134-141, Bovenkamer blz. 118-125, woordkaartjes

	Leerlingen...	Referentie-niveau
Blok 1	Herhalen het ontleden van een zin in zinsdelen.	BK 48 1F
	Oefenen het ontleden van een zin in zinsdelen.	1F
	Herhalen het herkennen en gebruiken van verschillende woordsoorten.	BK 49 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van verschillende woordsoorten.	1F
Blok 2	Leren de leestekens afbreekstreepje en puntkomma herkennen en gebruiken.	BK 50 1F
	Herhalen het herkennen en gebruiken van aanhalingstekens.	1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de leestekens aanhalingstekens, afbreekstreepje en puntkomma.	1F
	Leren het ontleden van een samengestelde zin in zinsdelen. Oefenen het ontleden van een samengestelde zin in zinsdelen.	BK 51 1F
Blok 3	Leren de persoonsvorm en het onderwerp herkennen in zinnen met 'het' en 'er'.	BK 52 1F
	Oefenen het herkennen van de persoonsvorm en het onderwerp in zinnen met 'het' en 'er'.	1F
	Leren wat verwijswoorden zijn.	BK 53 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van verwijswoorden.	1F
Blok 4	Leren wat homoniemen en homofonen zijn.	1S/2F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van homoniemen en homofonen.	1S/2F
	Leren wat actieve en passieve zinnen zijn.	1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van actieve en passieve zinnen.	1F
Blok 5	Leren zinnen ontleden waarin zinsdelen zijn weggelaten.	BK 54 1F
	Oefenen het ontleden van zinnen waarin zinsdelen zijn weggelaten.	1F
	Leren wat de gebiedende wijs is.	BK 55 1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van de gebiedende wijs.	1F
Blok 6	Leren wat beeldtaal is.	1F
	Oefenen het herkennen en gebruiken van beeldtaal.	1F
	Herhalen het ontleden van een (samengestelde) zin in zinsdelen.	BK 56 1F
	Oefenen het ontleden van een (samengestelde) zin in zinsdelen.	1F

Groep 8

- BK 48** Handleiding blz. 116-119 en 128-132, Bovenkamer blz. 102-103 en 112-116 en strookjes
- BK 49** Handleiding blz. 134-141 (116-117), Bovenkamer blz. 118-125 (102-103), woordkaartjes
- BK 50** Handleiding blz. 114-115, Bovenkamer blz. 100-101, strookjes
- BK 51** Handleiding blz. 124-125, Bovenkamer blz. 108-109, strookjes
- BK 52** Handleiding blz. 126, 103, 128-130, Bovenkamer blz. 110, 91, 112-114, strookjes
- BK 53** Handleiding blz. 94 e.v., Bovenkamer blz. 84 e.v.
- BK 54** Handleiding blz. 128 e.v. en 124, Bovenkamer blz. 112 e.v. en 108, strookjes
- BK 55** Handleiding blz. 121, Bovenkamer blz. 105
- BK 56** Handleiding blz. 118 e.v. en 128-132, Bovenkamer blz. 102 e.v. en 112-116, strookjes